

## Proposition 3: Ansvar för Sverige i en krävande tid

I detta dokument återges de förslag inom *Proposition 3: Ansvar för Sverige i en krävande tid* som är av störst relevans för oss i Moderatkvinnorna. Syftet med dokumentet är att ge en överblick över vilka reformer som är särskilt viktiga för oss, samt tydliggöra hur vi bör arbeta vidare med dem under stämmoprocessen.

Moderatkvinnornas reformarbete har redan idag gjort stort avtryck både i regeringen och i Moderaternas politik och i denna proposition ser vi fortsatt att många av Moderatkvinnornas politikförslag står med, dessa finns under rubriken **Att bevaka**. Vi ser dock också ett behov av att föra in fler förslag, och dessa finns under rubriken **Moderatkvinnornas tillägg**.

### **Att bevaka**

Under denna rubrik finns de reformförslag som redan ingår i partistyrelsens propositioner. Att de är med innebär inte att arbetet är klart, tvärtom behöver vi vara aktiva i både utskottsbehandlingar och plenum för att försvara förslagen och arbeta för att de röstas igenom.

Varje punkt under *Att bevaka* presenteras i följande ordning:

- **Att-sats** (i fetstil)
- Kort argumentationstext
- Utdrag ur Moderatkvinnornas stämmohandling eller reformskrift (fördjupat underlag)

### **Moderatkvinnornas tillägg**

Under denna rubrik finns de förslag som vi bör arbeta för att lägga till i propositionen i form av tilläggsatt-satser. Till skillnad från förslagen under **Att bevaka** följer dessa inte en helt enhetlig struktur. Varje förslag kan därför se lite olika ut:

- Förslag på **tilläggsatt-sats** (i fetstil) finns alltid.
- I vissa fall finns en brödtext (förklarande motiveringstext) som vi vill lägga till i propositionen som komplement till att-satsen. När sådan finns används den i stället för utdrag ur reformprogrammet.
- I andra fall saknas brödtext. Det beror då på att propositionen redan innehåller en tillräckligt bra text som underbygger att-satsen.
- Till alla förslag här finns det en kortare argumentationstext som stärker att-satsen.

Har du förslag på ytterligare reformer som vi bör argumentera för ska vara med i propositionerna till arbetsstämman? Hör då av dig på mail till Amanda Håkansson på [amanda.hakansson@moderaterna.se](mailto:amanda.hakansson@moderaterna.se)

## Att bevaka

### **Att-20, att föräldraförsäkringen reformeras så att etableringen av nyanlända kvinnor inte försenas eller förlängs**

#### **Kort argumentation:**

Många kvinnor idag avbryter sin medverkan i etableringsprogrammet för att vara föräldralediga. Dessa kvinnor riskerar idag att tappas bort av systemet. Som svar på detta aviserade regeringen i budgetpropositionen 2025 att det framöver ska gå att pausa etableringsprogrammet vid föräldraledighet för att deltagarna därefter ska kunna återgå till programmet. Detta är ett steg i rätt riktning men samtidigt visar forskning att de tidiga insatserna är viktiga och att pauser från etableringsprogrammet oavsett orsak kan skada etableringen på arbetsmarknaden. Därför bör deltagande i etableringsprogrammet istället kunna kombineras med föräldraledighet, för de som saknar egen försörjning och föder barn under sina två första år i Sverige.

#### **Utdrag från Moderatkvinnornas reformprogram 2025:**

- År 2018 granskade Riksrevisionen etableringsprogrammet för nyanlända, vilket syftar till att göra deltagarna självförsörjande. Granskningen visade att bara 40 procent av deltagarna var kvar på Arbetsförmedlingen fyra år senare, och av dessa hade bara en tredjedel fått arbete. Kvinnor och personer med kortare utbildning var överrepresenterade bland dem som lämnat arbetskraften, där 20 procent gjorde det för föräldraledighet.
- Enligt Arbetsförmedlingens siffror från 2019 var 12 procent av de kvinnor som skrivits ut från programmet utskrivna på grund av arbete, jämfört med 41 procent av männen. 87 procent av kvinnorna som skrivs ut går istället vidare av andra orsaker, som föräldraledighet eller sjukfrånvaro, medan motsvarande siffra för män är 58 procent.
- Ungefär var femte kvinna avstår helt från att delta i etableringsinsatser, vilket är mer än dubbelt så högt som för männen. De kvinnor som deltar i etableringsinsatserna är de kvinnor med relativt bra förutsättningar för att komma in på arbetsmarknaden. Generellt sett är de yngre, har längre utbildning och är i lägre utsträckning föräldralediga.
- Deltagandet i etableringsprogrammet bör även kunna anpassas till tider då kvinnans partner inte arbetar eller deltar i liknande insatser, om detta gör att kvinnans totala deltagande i programmet ökar eller om det på annat sätt förbättrar chanserna för kvinnan att få den mest effektiva insatsen. Som exempel skulle deltagande i yrkesutbildning kunna ske kvällar och helger från det att barnet är omkring sex månader.

**Att-21, att öka tillgången till flexibel barnomsorg**

**Att-22, att förbättra flexibiliteten i föräldraförsäkringen**

**Att-23, att stärka rut-avdraget genom höjt tak och fler tillämpningsområden**

**Utdrag av förslag i brödtext som vi också bör bevaka så att de får stå kvar:**

För att göra det lättare att kombinera karriär och föräldraskap är det viktigt att öka tillgången till flexibel barnomsorg och se över begränsningen på 15 timmarsbarnomsorg per vecka för de äldre barnen till föräldralediga. Det bör även ses över om flexibiliteten i föräldraförsäkringen ska stärkas och om fler dagar med föräldrapenning ska göras till dubbel dagar. Även möjligheten att växla föräldradagar mot barnomsorg för barn under ett år bör utredas. Därtill bör rut-avdraget stärkas genom att höja taket och bredda vilka tjänster som ingår.

**Kort argumentation:**

Att-sats 21, 22 och 23 täcker i sin bredd och i brödtexten flera av Moderatkvinnornas förslag och det är därför viktigt att vi bevakar både att-satser och tillhörande brödtexter. Flexibilitet i barnomsorg och föräldraförsäkring samt möjligheten i RUT-avdraget är viktiga förslag för att underlätta familjebildning för familjer. Något som inte minst är viktigt nu när demografifrågan är i ljuset.

**Utdrag från Moderatkvinnornas reformprogram från olika förslag avseende flexibel barnomsorg:**

- De flesta kommuner erbjuder förskola för barn vars förälder är föräldraledig med ett syskon, men omfattningen varierar. Vissa kommuner erbjuder en begränsad mängd timmar – ofta 15 till 25 timmar per vecka – medan andra kommuner erbjuder mer flexibilitet eller högre timantal. Reglerna kan även skilja sig beroende på om barnet har varit inskrivet i förskolan innan föräldraledigheten, eller om det är ett första barn som ska börja.
- De nuvarande reglerna för förskola under föräldraledighet försvårar för föräldrar att få ihop livspusslet. Kvinnor bär ofta en större del av det obetalda hemarbetet och ansvaret för barnomsorg, tar ut majoriteten av föräldraledigheten och drabbas av utbrändhet i större utsträckning än män. "Familjeansvaret är avgörande för kvinnors sjukskrivningar. Det är efter det första barnet som sjukfrånvaron mellan män och kvinnor börjar skilja sig åt", visar forskning från IFAU.
- För att få ett mer jämställt föräldraskap och bättre stöd för nyblivna föräldrar behöver förskola vara fullt tillgänglig även under föräldraledighet.
- En mer flexibel barnomsorg skulle öka möjligheterna och flexibiliteten för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Det skulle inte minst vara betydelsefullt i de familjer som inte har andra möjligheter att få avlastning inom familjen med barnen. I Sverige erbjuds barnomsorg först från ett års ålder, vilket är ovanligt sent i en internationell jämförelse.

- Danmark är det land som garanterar en plats i barnomsorgen från tidigast ålder, med en lagstadgad rätt till barnomsorgsplats från och med att barnet är 26 veckor gammalt. Sedan 20 år tillbaka finns det krav på danska kommuner att tillhandahålla barnomsorg för barn från ett halvår till skolstart. Danmark är också det land där flest barn under tre år deltar i motsvarigheten till förskola.
- En särskild studie gjordes av de barn som gick på daghem, och av den framgår även att daghemmens kvalitet har betydelse för barnens utveckling. En svensk studie från 1992 visar att barn som började tidigt (före ett års ålder) i daghem eller familjedaghem presterade bättre i skolan då de var 8 respektive 13 år. I en rapport som tagits fram på uppdrag av Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté och Skolverket har sammanlagt 58 svenska, skandinaviska och internationella studier om förskolan analyserats.
- Sverige bör följa andra europeiska länders exempel samt vetenskaplig evidens, och erbjuda barnomsorg före ett års ålder. Anpassat till det system som barnomsorgen bygger på i Sverige bör sådan barnomsorg erbjudas av kommunerna. Kommunerna är också de som har bäst inblick i och förståelse för i vilken form sådan barnomsorg bör ske. Skollagen bör därför ändras så att kommuner ska tillgängliggöra barnomsorg från 6 månaders ålder, istället för som idag från ett år. Förskoleavgift tillämpas, och kommunerna bör kompenseras av staten för hela nettokostnaden för barnomsorg innan ett års ålder.
- Kommuner ska idag sträva efter att erbjuda omsorg för barn under den tid de inte erbjuder förskola. Barnen ska då få omsorg så mycket som behövs utifrån föräldrarnas förvärvsarbete och familjens situation i övrigt. Kommunen behöver alltså inte erbjuda barnomsorg under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger. Detta kan begränsa kvinnors möjlighet att delta på arbetsmarknaden.
- Många kan inte välja sina egna arbetstider utan går på schema och riskerar därmed att bli förhindrade att ta ett arbete för att barnomsorg inte erbjuds de dagar och tider som krävs.
- Bristen på barnomsorg på obekväma arbetstid riskerar att negativt påverka kvinnors möjlighet att arbeta. För att öka valfriheten i barnomsorgen och kvinnors möjlighet till arbetsmarknadsdeltagande behöver utbudet av barnomsorg på obekväma arbetstid öka. Skollagen bör därför ändras så att kommuner ska tillgängliggöra barnomsorg på kvällar, nätter och helger.
- En sådan förändring ska dock inte innebära att man ska kunna utnyttja förskolans hela öppettider. Ett barn ska inte kunna vistas längre dagar på förskolan, utan andra tider som bättre kan anpassas till föräldrarnas arbetstid. För att inte belasta kommunsektorns redan ansträngda ekonomi föreslås att den statliga finansieringen av sådan barnomsorg ökas till att omfatta hälften av kommunernas kostnad för denna barnomsorg.

### **Utdrag från Moderatkvinnornas reformprogram från olika förslag avseende flexibilitet i föräldraförsäkringen:**

- Föräldraförsäkringen ger möjligheten att kombinera föräldraskap med arbetsliv. Familjer ser olika ut och har olika behov. Föräldrar är själva bäst lämpade att fatta beslut om sin vardag och sin föräldraledighet. Därför ska föräldraförsäkringen vara flexibel.
- Merparten av föräldradagarna ska föräldrarna själva få fördela utifrån sina önskemål, behov och livssituation. Det ska vara möjligt att överlåta föräldradagar till en annan anhörig, så att båda föräldrarna har möjlighet att delta på arbetsmarknaden. På så sätt kan föräldrar anpassa uttag av föräldrapenning efter sin livssituation.
- Möjligheterna att kombinera föräldraskap och arbete ska vara goda. Därför ska föräldraförsäkringen över tid utvecklas så att den anpassas både efter familjernas behov och efter förändringarna på arbetsmarknaden. Möjligheten att kombinera föräldraskap med företagande ska öka genom större flexibilitet i föräldraförsäkringen.

### **Utdrag från Moderatkvinnornas reformprogram avseende stärkt RUT-avdrag:**

- Kvinnor står för en större del av det obetalda hemarbetet. Det gör stor skillnad i ett längre perspektiv: en halvtimmes hushållsarbete om dagen motsvarar upp emot fem års obetalt hemarbete under ett yrkesliv. RUT-avdraget har bidragit till ökad jämställdhet i många familjer, när fler fått råd att köpa in avlastning i hemmet och kvinnor därmed kunnat arbeta mer.

### **Att-35, att minska antalet regler som drabbar företag och att minska regelbördan överlag, i synnerhet för små företag**

#### **Kort argumentation:**

Moderatkvinnorna har därför under åren tagit fram många förslag på hur regelbördan bör och kan minskas för att göra det enklare att vara företagare. En av de viktigaste faktorerna för att förbättra förutsättningarna för kvinnors företagande är just att det finns stabila spelregler och möjlighet till långsiktig planering för entreprenörskap. För att fler kvinnor ska våga ta steget behöver villkor och skatter för landets företagare utformas så att det inte läggs orimliga bördor på dem som driver bolag.

### **Utdrag ur Moderatkvinnornas reformprogram:**

- Kvinnor startar och driver företag i lägre utsträckning än män. Även om andelen kvinnliga entreprenörer ökar, går det långsamt: Det går 1,48 manliga entreprenörer per kvinnlig entreprenör. Utvecklingen sedan 2020 är dock positiv och kvoten kvinnliga entreprenörer mot manliga har stadigt ökat varje år. Fortsätter utvecklingen i samma takt som hittills under 2000-talet dröjer det dock ända till år 2100 innan kvoten är ett.

- Kvinnor i Sverige har en lägre självupplevd förmåga att starta och driva företag än män. Andelen som anger sig har tillräckliga kunskaper har minskat både för kvinnor och män sedan 2006, men den negativa trenden är något större för kvinnor. I Sverige 2019 ansåg 62 procent av männen och 38 procent av kvinnorna att de hade tillräckliga kunskaper för att starta och driva företag. Sverige har stor skillnad i upplevd förmåga mellan kvinnor och män jämfört med andra europeiska länder. I Italien och Irland är det raka motsatsen, där är andelen kvinnor som anser sig ha tillräcklig förmåga drygt 20 procentenheter högre än andelen män. I Sverige är dessutom kvinnor mer rädda för att misslyckas än män.
- Det behöver bli enklare, tryggare och mer lönsamt att vara företagare i Sverige, och alla insatser för att förenkla för företag generellt kommer att bidra till att stärka i synnerhet kvinnors företagande. Att kvinnor är mindre riskbenägna och värderar förutsägbarhet och ekonomisk stabilitet mer än män gör förenklingsarbetet högst relevant också i syfte att få fler kvinnliga entreprenörer i Sverige.
- Att Moderaterna håller fast vid målsättningen att minska regelbördan och den administrativa kostnaden för företagen med 30 procent är därför ytterst angeläget också ur jämställdhetsperspektiv, liksom arbetet med att införa ett implementeringsråd för att bättre analysera konsekvenser av regler och minska nationell överreglering, så kallad "goldplating," av EU-direktiv.

## **Moderatkvinnornas tillägg**

### **Tilläggsattsats**

#### **Att alla föräldradagar med föräldrapeng görs till dubbeldagar**

*Läggs förslagsvis in under rubriken Underlätta familjebildning på sida 187 i den digitala versionen av handlingarna*

### **Kort argumentation:**

Här har Moderatkvinnorna reserverat sig i förmån för att föra in att-satsen i propositionen under rubriken. Dubbeldagar har visat en positiv påverkan både på kvinnors hälsa efter en förlossning och pappors uttag av mer föräldraledighet. Genom att göra alla dagar till dubbeldagar ges familjer möjlighet att själva lägga upp sin föräldraledighet utefter sitt eget livspussel.

### **Utdrag från Moderatkvinnornas reformprogram:**

- År 2012 införde Sverige de så kallade dubbeldagarna, vilket innebär att båda föräldrarna kan ta ut föräldrapenning samtidigt. Genom att pappan kan stanna hemma tillsammans med mamman, kan mamman både vila och uppsöka vård för eventuella komplikationer efter födseln.
- En studie av dubbeldagarna visar att reformen gav ökad sannolikhet att pappor tar ut mer föräldraledighet och positiva effekter för mammors hälsa genom att minska både antalet födselrelaterade komplikationer och mängden antibiotika och läkemedel mot stress som skrivs ut sex månader efter förlossningen.
- Idag finns det 30 dubbeldagar, som kan nyttjas av föräldrarna under barnets första år. Efter att barnet fyllt ett år kan bara en förälder i taget ta ut föräldrapenning. Genom att införa fler dubbeldagar och tillåta föräldrar att använda dessa senare än bara första året skapas ökad flexibilitet för föräldrar att få ihop livspusslet.

### **Tilläggsattsats**

#### **Att införa en skattereduktion införs för privat pensionssparande**

*Läggs förslagsvis in under rubriken Det ska löna sig att arbeta på sida 191 i den digitala versionen av handlingarna*

### **Kort argumentation:**

Eget skatteförmånligt pensionssparande är viktigt ur två perspektiv. Dels för att få högre pension, dels för att staten signalerar vikten av att tidigt själv se över sin situation som pensionär. Att ta eget ansvar över pensionssparandet bör premieras genom förmånligt pensionssparande.

### **Utdrag från Moderatkvinnornas reformprogram:**

- Fram till år 2016 fanns privat pensionssparande i Sverige med avdragsrätt från förvärvsinkomsten. Exempelvis år 2010 sparade mer än 2 miljoner personer i privata pensionssparanden, till ett uppskattat värde av avdraget på 11,5 miljarder. Drygt 1,1 miljoner av dessa sparare var kvinnor och storleken på skatteavdraget var ungefär lika mellan män och kvinnor. Avdraget var länge mycket förmånligt, men senare år begränsat till 12 000 kronor per år och upphörde 2016 (förutom för de som saknar tjänstepension i sin anställning eller näringsverksamhet).
- Trots detta fortsätter andra att pensionsspara, främst kvinnor, trots att de nu betalar skatt dubbelt på dessa sparpengar: först vid intjänandet och sedan vid utbetalningen av pensionsförsäkringen. Detta visar att många är villiga att ta ansvar för sin pension. Därför tror vi att ett återinförande av ett låst pensionssparande med skatteavdrag ger högre pensioner

### **Tilläggsattsatser**

**Att möjligheten att dela premiepensionen för sambos och personer med gemensamma barn utökas**

**Att möjligheten att automatiskt dela premiepensionen samt att dela redan intjänad premiepension utreds**

*Läggs förslagsvis in under rubriken Det ska löna sig att arbeta på sida 191 i den digitala versionen av handlingarna*

### **Tillhörande brödtext:**

Det finns redan idag möjlighet för registrerade partners att föra över sin premiepensionsrätt till sin maka, make eller registrerade partner. I princip alla överföringar (98 procent) som görs är från mannen till kvinnan. Pensionsgapet mellan män och kvinnor uppgår till nästan 30% och kvinnor drabbas i regel hårdare av pensionärsfattigdom än vad män gör. En stor anledning till gapet i pensioner beror på långa ledtider i pensionssystemet och att kvinnor i större utsträckning är tjänstlediga eller går ner i arbetstid under småbarnsåren.

Möjligheten att föra över premiepensionen är en möjlighet för familjer att exempelvis kompensera för att kvinnan tar ett större ansvar för familjen och därmed tjänar in mindre pension under småbarnsåren. Idag är det inte möjligt för sambos eller personer med gemensamma barn att använda sig av systemet. Du kan dessutom idag bara föra över premiepensionsrätter du tjänar in under det år du begär överföringen och åren därefter, men det går inte att föra över den premiepension som redan har tjänats in.

En utredning bör tillsättas för att se om det går att utöka möjligheterna att dela premiepensionen. Utredningen bör även titta på om premiepensionen automatiskt ska delas

mellan gifta makar, sambor och personer som har gemensamma barn och att de som inte vill tillämpa denna regel aktivt ska begära detta. Utredningen bör även se om det går att möjliggöra överföring av redan intjänad premiepension.

**Kort argumentation:**

Kvinnor får i snitt 30 % lägre pension än män och drabbas oftare av pensionärsfattigdom. Statistik visar att färre par idag än tidigare väljer att gifta sig, och att istället leva i sambo eller särbo-relationer, att utvidga möjligheten att dela premiepensionen även till sambor och för redan intjänade pensionsrätter kan fler familjer kompensera för ojämna villkor under småbarnsåren och minska pensionsgapet.